

การปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงยุติธรรมกับพัฒนาการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย (THE STRUCTURAL REFORMATION IN THE MINISTRY OF JUSTICE AND THE DEVELOPMENT OF THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM IN THAILAND)

วิลาวัณย์ ชีทอง 4337210 SHCJ/M

ศศ.ม. (อาชญาวិทยาและงานยุติธรรม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : กมลทิพย์ คติการ, ศศ.ม. (อาชญาวិทยาฯ), พบ.ค., อัครวิน วัฒนวิบูลย์, น.บ., ศศ.ม. (อาชญาวิทยาฯ)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างกระทรวงยุติธรรม ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงยุติธรรม และผลจากการปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงยุติธรรมต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงยุติธรรม ผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงยุติธรรม และผู้บริหารหน่วยงานตลอดจนนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จำนวน 13 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล ในระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ.2545

ผลการศึกษาพบว่า รายงานการศึกษาของคณะกรรมการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา เมื่อปีพ.ศ.2539 ซึ่งได้ระบุถึงสภาพปัญหาต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเสนอให้มีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กอปรกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 75 และมาตรา 275 ถือเป็นจุดเริ่มของแนวความคิดที่จะให้กระทรวงยุติธรรมเป็นศูนย์กลางการบริหารงานยุติธรรมของประเทศ ตามหลักการจัดองค์กรกระทรวงยุติธรรมสากล มีหน่วยงานต่างๆ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนภารกิจเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการอำนวยความสะดวกด้วยความเที่ยงธรรม แต่โครงสร้างกระทรวงยุติธรรมตาม พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ยังไม่สามารถถือได้ว่าก่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในกระบวนการยุติธรรมอย่างเห็นได้เด่นชัด และยังไม่ใช่มั่นคงสูงสุดของการพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา อย่างไรก็ดี ทั้งหมดนี้สามารถสรุปได้ว่าเป้าหมายของการปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงยุติธรรมนั้นเป็นไปเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างถ่องแท้ ดำเนินการตามนโยบายการปฏิรูประบบราชการและการจัดกลุ่มโครงสร้างตามภารกิจ อีกทั้งยังเป็นโครงสร้างที่ดำเนินการตามหลักสากลเช่นเดียวกับอารยประเทศ ถือเป็นโครงสร้างที่บ่งชี้ถึงพัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ในอนาคตกระทรวงยุติธรรมจะต้องปรับเปลี่ยนให้มีองค์กรตำรวจอยู่ในโครงสร้างกระทรวง ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการแบ่งแยกองค์กรตำรวจออกเป็น 2 ส่วน คือ ตำรวจส่วนกลาง (หรือตำรวจแห่งชาติ) และตำรวจท้องถิ่นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยที่ตำรวจส่วนกลางรับผิดชอบในส่วน of อาชญากรรมชนิดพิเศษ และตำรวจท้องถิ่นจะรับผิดชอบเฉพาะอาชญากรรมพื้นฐาน ขณะเดียวกัน กระทรวงยุติธรรมในปัจจุบันและอนาคตจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบ องค์ความรู้ วิทยาการ และบุคลากรเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่และภารกิจโดยบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงยุติธรรม

คำสำคัญ : กระทรวงยุติธรรม / กระบวนการยุติธรรมทางอาญา / การปฏิรูประบบราชการ

THE STRUCTURAL REFORMATION IN THE MINISTRY OF JUSTICE
AND THE DEVELOPMENT OF THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM IN
THAILAND

VILAWAN YEETHONG 4337210 SHCJ/M

M.A. (CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE)

THESIS ADVISORS : KAMONTIP KHATIKARN, M.A. (CRIMINOLOGY
AND CRIMINAL JUSTICE), Ph.D.(DEVELOPMENT ADMINISTRATION),
ASAWIN WATTANAVIBOON, LL.B., M.A. (CRIMINOLOGY AND
CRIMINAL JUSTICE)

ABSTRACT

The objectives of this qualitative research were to study the structural reformation in the Ministry of Justice, its expected outputs and the accomplishment of its expected outputs and outcomes to the development of the criminal justice system. This research emphasized both documentary and field study. The subjects sampled were high-level executives in the Ministry of Justice, high-level executives in any departments who were responsible for the structural reformation and high-level executives and academics whose duties were concerned with the criminal justice system , a total of 13 persons. The data were collected by in-depth interview method individually during July – August, 2002.

The result showed that the Study Report which was presented by the Commission of Administration and Justice of the Senate published in 1996 (B.E.2539) stated that many problems had occurred in the criminal justice system with the proposals about the reformation in the criminal justice system and combined with the Constitution, 1997 (B.E.2540) as stated in the Article 75 and 275, were changing the paradigm in adjusting the Ministry of Justice as the center or focal point of the criminal justice administration according to international standards in organizing the Ministry of Justice. After the reformation, the Ministry of Justice had many departments (offices) as the important keys in serving the tasks of crime control and suppression, protection of rights and liberties of the people and providing justice fairly. But the new structure as stated in the Act of Adjustment in Ministry, Bureau and Department, 2002 (B.E.2545) was not absolutely completed and was not the highest degree in criminal justice development. However, it could be summarized that the aims and objectives in the structural reformation in the Ministry of Justice were followed by the criminal justice reformation and the Public Sector Reform and Bureaucratic Organizing well. And this reformed structure was based on the international standard like the civilized countries. So this structure showed the development of the criminal justice system in Thailand.

The suggestions from this research are as follows: the Ministry of Justice should combine the police organization after dividing the police organization into 2 groups : the local police and the national police. The local police will be responsible for the investigation of the street crime cases and under the control of the local authorities. Now the Ministry should develop continuously in its structure, organization, knowledge, science & technology and human resources in order to provide the justice fairly and accomplish the aims and objectives in the structural reformation in the Ministry of Justice.